

KOMMITTÉN FÖR DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

Sextioåttonde sessionen

Antagen: den 29 mars 2000 (1834:e mötet)

Allmän kommentar nr 28

Artikel 3 (jämlighet mellan män och kvinnor)

(Ersätter den allmänna kommentaren nr 4)

1. Kommittén har beslutat att uppdatera sin allmänna kommentar om artikel 3 i konventionen och ersätta den allmänna kommentaren nr 4 (trettonde sessionen, 1981) mot bakgrund av den erfarenhet som kommittén har samlat in under de senaste 20 åren. Den nuvarande översynen syftar till att ta hänsyn de viktiga effekterna av denna artikel på kvinnors åtnjutande av rättigheterna i konventionen.
2. Artikel 3 innebär att alla människor ska åtnjuta rättigheterna som föreskrivs i konventionen, på lika villkor och i sin helhet. Den fulla effekten av denna bestämmelse inskränks när en person nekas fullständigt och lika åtnjutande av en rättighet. Konventionsstaterna ska därför tillförsäkra män och kvinnor lika rätt att åtnjuta alla de rättigheter som omfattas av konventionen.
3. Skyldigheten att garantera rättigheterna i konventionen till alla människor, enligt artikel 2 och 3 i konventionen, kräver att konventionsstaterna vidtar alla nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för varje person att åtnjuta dessa rättigheter. Dessa åtgärder inkluderar avskaffande av hinder för lika åtnjutande av dessa rättigheter, utbildning av befolkningen och av statliga tjänstepersoner i mänskliga rättigheter och anpassning av lagstiftningen så att genomföra de åtaganden som anges i konventionen. Konventionsstaten ska inte bara vidta skyddsåtgärder, men även positiva åtgärder inom alla områden för att uppnå ett effektivt och jämlikt medinflytande för kvinnor. Konventionsstaterna måste tillhandahålla information om kvinnans faktiska roll i samhället så att kommittén kan konstatera vilka åtgärder, förutom lagbestämmelser, som har vidtagits eller ska vidtas för att genomföra dessa skyldigheter, vilka framsteg som gjorts, vilka svårigheter som uppstått och vilka åtgärder som vidtagits för att övervinna dem.
4. Konventionsstater är ansvariga för att tillförsäkra det lika åtnjutandet av rättigheterna utan någon diskriminering. Artiklar 2 och 3 ålägger konventionsstaterna att vidta alla nödvändiga åtgärder, inklusive förbud mot diskriminering på grund av kön, för att sätta stopp för diskriminerande handlingar, både inom den offentliga och den privata sektorn, som försämrar det lika åtnjutandet av rättigheterna.
5. Ojämligheten i åtnjutande av rättigheter för kvinnor över hela världen är djupt rotad i tradition, historia och kultur, inklusive religiösa attityder. Kvinnans underordnade roll i vissa länder illustreras av hög förekomst av könselektion före födseln och aborter av flickfoster. Konventionsstaterna ska garantera att traditionella, historiska, religiösa eller kulturella attityder inte används för att rättfärdiga kränkningar av kvinnors rätt till jämlighet inför lagen och för

lika åtnjutande av alla rättigheter i konventionen. Konventionsstaterna ska tillhandahålla lämplig information om de aspekter av tradition, historia, kulturella sedvänjor och religiösa attityder som äventyrar eller kan äventyra överensstämmelsen med artikel 3 och ange vilka åtgärder de har vidtagit eller avser att vidta för att undanröja dessa faktorer.

6. För att fullgöra den skyldighet som anges i artikel 3 ska konventionsstaterna ta hänsyn till de faktorer som hindrar kvinnors och mäns lika åtnjutande av varje rätt som anges i konventionen. För att kommittén ska kunna få en komplett bild av kvinnors situation i varje konventionsstat vad gäller genomförandet av rättigheterna i konventionen, identifierar denna allmänna kommentar några av de faktorer som påverkar kvinnors lika åtnjutande av att rättigheterna i konventionen och anger vilken typ av information som krävs med tanke på dessa rättigheter.
7. Kvinnors lika åtnjutande av mänskliga rättigheter måste skyddas i ett nödläge (artikel 4). Konventionsstater som vidtar åtgärder som avviker från deras skyldigheter enligt konventionen i ett allmänt nödläge, i enlighet med artikel 4, ska tillhandahålla information till kommittén om påverkan på kvinnors situation till följd av sådana åtgärder och visa att de är icke-diskriminerande.
8. Kvinnor är särskilt utsatta under interna eller internationella väpnade konflikter. Konventionsstaterna ska underrätta kommittén om alla åtgärder som vidtagits i dessa situationer för att skydda kvinnor mot våldtäkt, bortförande och andra former av könsrelaterat våld.
9. När staterna ansluter sig till konventionen förbinder de sig, i enlighet med artikel 3, att garantera lika rätt för män och kvinnor till åtnjutandet av alla medborgerliga och politiska rättigheter som anges i konventionen, och i enlighet med artikel 5 får ingenting i konventionen tolkas som att den innebär rätt för någon stat, grupp eller person att ägna sig åt sådan verksamhet eller utföra sådana handlingar som syftar till att tillintetgöra någon av de rättigheter som anges i artikel 3, eller att begränsa dem på ett sätt som konventionen inte tillåter. Dessutom ska inga begränsningar eller inskränkningar medges från kvinnors lika åtnjutande av alla grundläggande mänskliga rättigheter som erkänns eller gäller med stöd i lag eller annan författning, överenskommelse eller sedvänja av den anledningen att konventionen inte erkänner dessa rättigheter eller att den erkänner dem i mindre utsträckning.
10. Vid rapporteringen om rätten till liv som garanteras i artikel 6 ska konventionsstater tillhandahålla uppgifter om födelsetal och om graviditets- och förlossningsrelaterade dödsfall bland kvinnor. Könsuppdelade uppgifter ska tillhandahållas om spädbarnsdödlighet. Konventionsstater ska ge information om alla åtgärder som vidtagits av staten för att hjälpa kvinnor undvika oönskade graviditeter och säkerställa att de inte behöver genomgå livshotande olagliga aborter. Konventionsstaterna ska också rapportera om åtgärder för att skydda kvinnor mot praxis som kränker deras rätt till liv, såsom barnamord av flickor, änkebränning och hemgiftsmord. Kommittén önskar också få information om förhållanden där fattigdom kan ha en särskild påverkan på kvinnor och utgöra ett hot mot deras liv.
11. För att bedöma överensstämmelsen med artikel 7 i konventionen samt med artikel 24, som föreskriver särskilt skydd för barn, behöver kommittén få tillgång till information om inhemsk lagstiftning och praxis beträffande våld mot kvinnor i hemmet och andra typ av våld mot kvinnor, inklusive våldtäkt. Den behöver även känna till om konventionsstaten ger tillgång till säkra aborter för kvinnor som blivit gravida till följd av våldtäkt. Konventionsstater ska också underrätta kommittén om åtgärder som förhindrar tvångsabort eller tvångssterilisering. I konventionsstater där bruket av könsstympning förekommer ska information om dess omfattning och om åtgärder för att avskaffa den tillhandahållas. Informationen från konventionsstaterna om alla dessa frågor ska inkludera skyddsåtgärder, inklusive rättsmedel, för kvinnor vars rättigheter enligt artikel 7 har kränkts.

12. Med hänsyn till sina skyldigheter enligt artikel 8 ska konventionsstaterna informera kommittén om åtgärder som vidtagits för att avskaffa handel med kvinnor och barn, inom landet eller över gränserna, och tvångsprostitution. De måste även lämna uppgifter om åtgärder som vidtagits för att skydda kvinnor och barn, inklusive utländska kvinnor och barn, från slaveri förtäckt som bl.a. hushållsarbete eller andra typer av personliga tjänster. Konventionsstater där kvinnor och barn rekryteras och från vilka de hämtas och konventionsstater där de mottas ska tillhandahålla information om åtgärder, nationella eller internationella, som har vidtagits i syfte att förhindra kränkningar av kvinnors och barns rättigheter.
13. Konventionsstater ska tillhandahålla information om alla specifika regler om klädsel som ska bäras av kvinnor i offentliga miljöer. Kommittén betonar att sådana regler kan innebära en kränkning av ett antal rättigheter som garanteras i konventionen, såsom: artikel 26 om icke-diskriminering; artikel 7, om kroppslig bestraffning tillämpas för att genomdriva en sådan bestämmelse; artikel 9, om underlåtenheten att följa bestämmelsen straffas med gripande; artikel 12, om rörelsefriheten är inskränkt; artikel 17, som garanterar alla människors rätt till ett privatliv utan godtyckligt eller olagligt ingripande; artikel 18 och 19, när kvinnor utsätts för krav på klädsel som inte överensstämmer med deras religion eller deras rätt att uttrycka sig själva; och slutligen artikel 27, när kraven på klädsel är i konflikt med den kultur som kvinnan kan göra anspråk på att tillhöra.
14. Med avseende på artikel 9 ska konventionsstaterna tillhandahålla information om all lagstiftning och praxis som kan beröva kvinnor deras frihet på godtyckliga och ojämlika grunder, såsom instängning i hemmet (se allmän kommentar nr 8, punkt 1).
15. Vad gäller artiklarna 7 och 10 måste konventionsstaterna tillhandahålla all relevant information för att säkerställa att personer som berövats sin frihet skyddas på lika villkor för män och kvinnor. Konventionsstaterna ska särskilt rapportera om huruvida män och kvinnor separeras i fängelserna och om kvinnorna endast bevakas av kvinnliga vakter. Konventionsstaterna ska även rapportera om överensstämmelsen med regeln om att anklagade unga kvinnor ska separeras från vuxna och om all annorlunda behandling mellan frihetsberövade män och kvinnor, såsom tillgång till rehabiliterings- och utbildningsprogram och besök från makar och familj. Gravida kvinnor som berövats sin frihet ska få en human behandling och deras inneboende värdighet ska respekteras vid alla tidpunkter och särskilt vid födseln och skötseln av det nyfödda barnet; konventionsstater ska rapportera om anläggningar för att säkerställa detta och om medicinsk vård och hälsovård för dessa mödrar och deras nyfödda barn.
16. Vad gäller artikel 12 ska konventionsstaterna tillhandahålla information om alla bestämmelser eller all praxis som hindrar kvinnor från att röra sig fritt, till exempel utövandet av äktenskaplig makt över sin hustru eller föräldrarnas makt över vuxna döttrar; rättsliga eller faktiska krav som hindrar kvinnor från att resa, såsom kravet på tillstånd från en tredje part för att utfärdandet av pass eller andra typer av resedokument för en vuxen kvinna. Konventionsstater ska även rapportera om åtgärder som vidtagits för att avskaffa sådan lagstiftning och praxis och för att skydda kvinnor mot dem, inklusive hänvisning till tillgängliga inhemska rättsmedel (se allmän kommentar nr 27, punkter 6 och 18).
17. Konventionsstaterna ska garantera att utländska kvinnor på lika grund beviljas rätten att lägga fram argument mot sin utvisning och att få sitt fall prövat, så som föreskrivs i artikel 13. I detta avseende ska de ha rätt att lägga fram argument som bygger på könsspecifika kränkningar av konventionen såsom de som nämns i punkterna 10 och 11 ovan.
18. Konventionsstaterna ska tillhandahålla information för att göra det möjligt för kommittén att undersöka om tillgång till rättvisa och rätten till en rättvis rättegång, som föreskrivs i artikel 14, åtnjuts av kvinnor på lika villkor som män. Konventionsstaterna ska särskilt informera kommittén om det finns rättsliga bestämmelser som hindrar kvinnor från direkt och självständigt tillträde till domstolarna (se

klagomålsförfarande nr 202/1986, *Ato del Avellanal mot Peru*, synpunkter av den 28 oktober 1988); om kvinnor får vittna på samma villkor som män och om åtgärder har vidtagits för att garantera kvinnors lika tillgång till rättshjälp, särskilt i familjeangelägenheter. Konventionsstater ska rapportera om vissa kategorier av kvinnor nekas åtnjutande av presumptionen för oskuld enligt artikel 14, punkt 2, och om de åtgärder som har vidtagits för att avhjälpa denna situation.

19. Allas rätt enligt artikel 16 att överallt erkännas som en person i lagens mening är särskilt relevant för kvinnor som ofta ser denna rätt inskränkt på grund av sitt kön eller civilstånd. Denna rätt innebär att kvinnors möjlighet att äga egendom, att sluta avtal eller utöva sina civila rättigheter inte får begränsas på grund av civilstånd eller andra diskriminerande grunder. Den kan även innebära att kvinnor inte får behandlas som objekt som kan ges bort tillsammans med den avlidne makens egendom, till hans familj. Stater måste tillhandahålla information om lagstiftning eller praxis som hindrar kvinnor från att behandlas eller fungera som fullt juridiska personer och de åtgärder som vidtagits för att utrota lagstiftning eller praxis som tillåter en sådan behandling.
20. Konventionsstaterna måste tillhandahålla information för att göra det möjligt för kommittén att bedöma effekten av lagstiftning och praxis som kan ingripa i kvinnors rätt att åtnjuta privatliv och andra rättigheter som skyddas av artikel 17 baserat på jämlikhet med män. Ett exempel på en sådant ingripande är när en kvinnas sexuella liv påverkar besluten om hennes juridiska rättigheter och skydd, inklusive skyddet mot våldtäkt. Ett annat område där staterna i vissa fall kan åsidosätta kvinnors privatliv relaterar till kvinnors reproduktiva funktioner, om det till exempel finns ett krav på makens tillstånd för att fatta ett beslut om sterilisering; om det ställs allmänna krav för sterilisering av kvinnor, som att ha ett visst antal barn eller vara i en viss ålder, eller om staterna ålägger en rättslig skyldighet för läkare och annan sjukvårdspersonal att rapportera fall där kvinnor har genomgått abort. I dessa fall kan även andra rättigheter i konventionen, som i artiklarna 6 och 7, stå på spel. Kvinnors privatliv kan också åsidosättas av privata aktörer, såsom arbetsgivare som kräver ett graviditetstest innan de anställer en kvinna. Konventionsstater ska rapportera om lagar och offentliga eller privata handlingar som ingriper i kvinnors lika åtnjutande av rättigheterna enligt artikel 17 och om de åtgärder som vidtagits för att avskaffa sådant ingripande och ge kvinnor skydd mot sådant ingripande.
21. Konventionsstaterna måste vidta åtgärder för att garantera att tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet och frihet att anta en religion eller trosuppfattning efter eget val – inklusive friheten att byta religion eller trosuppfattning och uttrycka sin religion eller trosuppfattning – garanteras och skyddas i lagstiftning och i praxis för både män och kvinnor, på samma villkor och utan diskriminering. Dessa friheter, som skyddas av artikel 18, får inte inskränkas av andra skäl än de som är tillåtna enligt konventionen och får inte begränsas av bland annat regler som kräver tillstånd från tredje part eller genom ingripande från fäder, makar, bröder eller andra. Artikel 18 får inte åberopas för att motivera diskriminering mot kvinnor genom hänvisning till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet; konventionsstater ska därför tillhandahålla information om kvinnors status beträffande deras tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet och ange vilka åtgärder som har vidtagits eller är planerade att vidtas både för att avskaffa och förhindra överträdelse av dessa friheter för kvinnor och för att skydda deras rättigheter mot diskriminering.
22. När det gäller artikel 19 ska konventionsstaterna informera kommittén om alla lagar eller andra faktorer som kan hindra kvinnor från att utöva de rättigheter som skyddas av denna bestämmelse på jämlika villkor. Eftersom publiceringen och spridningen av obscen och pornografiskt material som skildrar kvinnor och flickor som föremål för våld eller kränkande eller omänsklig behandling sannolikt främjar denna typ av behandling av kvinnor och flickor ska konventionsstaterna tillhandahålla information om rättsliga åtgärder för att begränsa publiceringen eller spridningen av sådant material.

23. Konventionsstater ska behandla män och kvinnor lika vad gäller äktenskap i enlighet med artikel 23, som har vidareutvecklats i den allmänna kommentaren nr 19 (1990). Män och kvinnor har rätt att endast ingå äktenskap med sitt fria och fulla samtycke och staterna har en skyldighet att skydda åtnjutandet av denna rätt på jämlika villkor. Många faktorer kan hindra kvinnor från att fritt ingå äktenskap. En av faktorerna relaterar till minimiåldern för giftermål. Denna ålder ska fastställas av staten utifrån jämlika kriterier för män och kvinnor. Dessa kriterier ska säkerställa kvinnors möjlighet att fatta informerade och fria beslut. En annan faktor i vissa stater kan vara att en förmyndare enligt lagstiftning eller sedvanerätt, som i allmänhet är manlig, samtycker till äktenskapet istället för kvinnan själv och därmed hindrar kvinnor att utöva ett fritt val.
24. En annan faktor som kan påverka kvinnors rätt att endast ingå äktenskap när de gett sitt fria och fulla samtycke är förekomsten av sociala attityder som tenderar att marginalisera kvinnliga offer för våldtäkter och utöva påtryckningar på dem att acceptera äktenskap. En kvinnas fria och fulla samtycke till äktenskap kan också undermineras av lagar som gör det möjligt för våldtäktsmannen att få sitt straffrättsliga ansvar upphävt eller mildrat om han gifter sig med sitt offer. Konventionsstater ska ange om ett giftermål med offret upphäver eller mildrar det straffrättsliga ansvaret och, om offret är minderårigt, om våldtäkten sänker offrets minimiålder för äktenskap, särskilt i samhällen där offer för våldtäkter måste uthärda marginalisering från samhället. En annan aspekt av rätten att ingå äktenskap kan påverkas när stater inför restriktioner för omgifte för kvinnor som inte gäller för män. Även rätten att välja make/maka kan begränsas genom lagstiftning och praxis som förhindrar att en kvinna som tillhör en viss religion gifter sig med en man som saknar religionstillhörighet eller tillhör en annan religion. Stater ska tillhandahålla information om denna lagstiftning och praxis och om de åtgärder som vidtagits för att avskaffa de lagar och upphäva den praxis som underminerar kvinnors rätt att endast ingå äktenskap när de har givit sitt fria och fulla samtycke. Det ska också noteras att lika behandling när det gäller rätten till äktenskap innebär att polygami är oförenlig med denna princip. Polygami kränker kvinnors värdighet. Det är en oacceptabel diskriminering av kvinnor. Följaktligen ska den definitivt avskaffas överallt där den fortfarande praktiseras.
25. För att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 23, punkt 4, måste konventionsstaterna garantera att äktenskapet innehåller lika rättigheter och skyldigheter för båda makarna med tanke på vårdnaden och vården av barn, barnens religiösa och moraliska uppfostran, möjligheten att överföra föräldrarnas nationalitet till barnen och ägandet eller förvaltningen av egendom, oavsett om det är gemensam egendom eller egendom som ägs ensamt av en av makarna. Konventionsstaterna bör se över sin lagstiftning för att säkerställa att gifta kvinnor, i förekommande fall, har samma rättigheter i fråga om ägande och förvaltning av sådan egendom. Konventionsstaterna ska också garantera att ingen könsdiskriminering sker i samband med förvärv eller förlust av medborgarskap på grund av äktenskap, uppehållstillstånd och rätten för båda makarna att använda hans eller hennes ursprungliga efternamn eller att delta på lika villkor i valet av ett nytt efternamn. Jämställdhet under äktenskapet innebär att man och hustru jämlikt ska dela ansvar och befogenheter inom familjen.
26. Stater ska också garantera jämlikhet vid upplösningen av äktenskapet, som utesluter möjligheten till förskjutande. Skälen för skilsmässa och annullering av äktenskapet ska vara desamma för män och kvinnor, liksom beslut beträffande egendomsfördelning, underhåll och vårdnad av barn. Avgörandet av behovet att upprätthålla kontakten mellan barnen och den icke-vårdnadsansvarige föräldern ska baseras på jämlika överväganden. Kvinnor ska också ha lika arvsrätt som män när äktenskapets upplösning beror på att en av makarna har avlidit.
27. När man erkänner familjen, inom ramen för artikel 23, är det viktigt att acceptera föreställningen om olika familjeformer, inklusive ogifta par och deras barn och

ensamstående föräldrar och deras barn och att garantera lika behandling av kvinnor i dessa sammanhang (se allmän kommentar nr 19, punkt 2). Familjer med ensamstående föräldrar består ofta av en ensamstående kvinna som sörjer ett eller flera barn och konventionsstaterna bör beskriva vilka stödåtgärder som inrättats för att hon ska kunna fullgöra sin föräldrafunktion på samma villkor som en man i en liknande situation.

28. Konventionsstaternas skyldighet att skydda barn (artikel 24) ska genomföras jämlikt för pojkar och flickor. Konventionsstaterna ska rapportera om åtgärder som vidtagits för att garantera att flickor behandlas jämlikt med pojkar vad gäller utbildning, kost och hälsovård och lämna in könsuppdelade uppgifter till kommittén i detta avseende. Konventionsstaterna ska utrota, både genom lagstiftning och andra lämpliga åtgärder, alla kulturella eller religiösa sedvänjor som äventyrar friheten och välfärden för flickebarn.
29. Rätten att delta i offentliga angelägenheter är inte till fullo genomförd överallt på lika villkor. Konventionsstater måste säkerställa att lagstiftningen garanterar rättigheterna i artikel 25 för kvinnor på samma villkor som för män, och vidta effektiva och positiva åtgärder för att främja och garantera kvinnors deltagande i skötseln av de offentliga angelägenheterna och i offentliga uppdrag, inklusive lämplig positiv särbehandling. Effektiva åtgärder som vidtagits av konventionsstaterna för att garantera att alla röstberättigade personer har möjlighet att utöva denna rättighet får inte vara diskriminerande på grund av kön. Kommittén kräver att konventionsstaterna tillhandahåller statistisk information om andelen kvinnor med förtroendeuppdrag, inklusive den lagstiftande församlingen samt höga positioner inom civilförvaltningen och rättsväsendet.
30. Diskriminering mot kvinnor är ofta sammanflätad med diskriminering på andra grunder såsom ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationell eller social härkomst, förmögenhet, börd eller annan status. Konventionsstater ska ta itu med de sätt som diskriminering på andra grunder kan påverka kvinnor på ett visst sätt och inkludera information om vidtagna åtgärder för att motverka dessa effekter.
31. Rätten till jämlikhet inför lagen och frihet från diskriminering, som skyddas i artikel 26, kräver att staterna agerar mot diskriminering från offentliga och privata organ på alla områden. Diskriminering mot kvinnor inom områden som socialförsäkringslagar (klagomålsförfaranden nr 172/84, *Broeks mot Nederländerna*, synpunkter av den 9 april 1987; 182/84, *Zwaan de Vries mot Nederländerna*, synpunkter av den 9 april 1987; 218/1986, *Vos mot Nederländerna*, synpunkter av den 29 mars 1989) samt på området medborgarskap eller rättigheter för icke-medborgare i ett land (klagomålsförfarande nr 035/1978, *Aumeeruddy-Cziffra et al. mot Mauritius*, synpunkter antagna den 9 april 1981) kränker artikel 26. Utförandet av så kallade "hedersbrott" som förblir ostraffade utgör en allvarlig kränkning av konventionen och i synnerhet av artiklarna 6, 14 och 26. Lagar som föreskriver strängare påföljder för kvinnor än för män för äktenskapsbrott eller andra brott bryter också mot kravet på likabehandling. Kommittén har också ofta, vid granskningen av konventionsstaternas rapporter, observerat att en stor andel kvinnor är anställda inom områden som inte skyddas av arbetsrätten och att rådande sedvänjor och traditioner diskriminerar kvinnor, särskilt när det gäller tillgång till bättre betalt arbete och lika lön för likvärdigt arbete. Konventionsstaterna ska granska sin lagstiftning och praxis samt inta en ledande roll i genomförandet av alla nödvändiga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor på alla områden, genom att till exempel förbjuda diskriminering från privata aktörer inom områden som sysselsättning, utbildning, politiska verksamheter och tillhandahållandet av boende, varor och tjänster. Konventionsstaterna ska rapportera om alla dessa åtgärder och tillhandahålla information om tillgängliga rättsmedel för offren för sådan diskriminering.
32. De rättigheter som personer som tillhör minoriteter åtnjuter enligt artikel 27 i konventionen beträffande sitt språk, kultur och religion berättigar inte en stat, grupp eller individ att kränka kvinnors rätt till lika åtnjutande av några rättigheter i konventionen, inklusive rätten till

samma skydd av lagen. Staterna ska rapportera om all lagstiftning eller administrativ praxis som relaterar till medlemskap i en minoritetsgrupp som kan utgöra en överträdelse av kvinnors lika rättigheter enligt konventionen (klagomålsförfarande nr 24/1977, *Lovelace mot Canada*, synpunkter antagna i juli 1981) och om åtgärder som vidtagits eller planeras för att säkerställa lika rätt för män och kvinnor att åtnjuta alla medborgerliga och politiska rättigheter i konventionen. På samma sätt ska staterna rapportera om åtgärder som vidtagits för att fullgöra sitt ansvar i samband med kulturella och religiösa sedvänjor inom minoritetsgrupper som påverkar kvinnors rättigheter. I sina rapporter ska konventionsstaterna uppmärksamma kvinnors bidrag till det kulturella livet i sina samhällen.